

ARTE COLLEGE IN ALMERE: OOK BIJ 'GEWONE' LESSEN MEER SAMENHANG TUSSEN TAAL EN CULTUUR

Het Arte College in Almere, met circa 850 leerlingen op de niveaus vwo, havo, vmbo theoretischeleerweg (tl) en kaderberoepsgerichte leerweg (kb), is ervan overtuigd dat creativiteit en creatieve vakken nodig zijn om leerlingen goed voor te bereiden op de toekomst. Het kunst- & cultuurprogramma (K&C) van de school motiveert leerlingen, stimuleert hen in hun creatieve ontwikkeling, maar leert hen ook om te midden van druk en deadlines samen prestaties te leveren. Het lesprogramma is zoveel mogelijk geënt op samenhang tussen cultuurvakken en andere vakken. Dat komt tot uiting in projectweken, de zogenoemde Arte-weken en een Meesterproef in het examenjaar voor alle sectoren. Hoe zorg je voor zo'n structurele verbinding binnen en tussen vakken en hoe bed je dat nog structureler in in het schoolcurriculum?

“Bij het Arte College pakken we de ruimte in het curriculum om in het examenjaar leerlingen samen een meesterproef uit te laten voeren bij Kunst & Cultuur in alle sectoren.”

Culturele activiteiten

Bij het Arte College maken leerlingen in de onderbouw kennis met allerlei uitingsvormen van kunst en cultuur, zodat ze na twee jaar weten waar hun belangstelling en talenten liggen. Leerlingen oefenen vaardigheden, doen mee aan kunstzinnige en culturele activiteiten en ontwikkelen een eigen smaak. De leerlingen werken in leergebieden én in leerpleinen, omdat samenwerken een steeds belangrijker vaardigheid wordt. Per dag zijn er zeven lessen, elk zestig minuten. Elk zevende uur is er een Arte-uur, een extra hulp-/begeleidingsuur.

Het K&C-programma van Arte College bestaat uit een doorlopende leerlijn vanuit de onderbouw (oriëntatie en ontdekken van talenten) naar de bovenbouw (specialisatie en verdieping). Elke leerling kiest naast zijn profiel ten minste één creatieve discipline. Het lesprogramma is idealiter zoveel mogelijk geënt op optimale samenhang tussen cultuur- en taalvakken. In de praktijk zijn er veel combinaties binnen en tussen de taal- en kunstvakken bij speciale activiteiten zoals de Arte-weken en de Meesterproef in het examenjaar.

Het Arte College heeft jaarlijks drie Arte-weken waarin presenteren van en presteren rondom een thema centraal staan. Alle vakken en disciplines werken mee aan dit culturele weekproject. Bijvoorbeeld: leerlingen uit de eerste klas vmbo werken aan het thema 'Wie zijn wij als klas'. Ze volgen in de Arte-week workshops, zoals een workshop 'samenwerken'. Ze gaan een dag op survival en maken een vmbo-lied inclusief muzikale begeleiding en een klassevlag met daarop het motto van de klas, woorden, symbolen en smileys die de klas kenmerken. Dit presenteren de leerlingen van de eerste klassen op de laatste Arte-dag, waarbij alle ouders zijn uitgenodigd.

Bij de Meesterproef in het examenjaar leren leerlingen bij een cultuurvak buiten de vaste kaders te denken, in afstemming met een vakdocent van een taalvak. Daarbij is de docent veel meer een coach en zijn leerlingen eigenaar van hun leerproces. Zo maken leerlingen van 4 vmbo-tl een show, waarin iedereen op zijn eigen manier met kunst en cultuur bezig is. Een van de leerlingen wil hierover graag een blog bijhouden met foto's. Ze stemt dit dan af met de docent Nederlands die haar begeleidt.

Uitdagingen

Het is de wens om alle ideeën van vak- en leerdomeinoverstijgend leren en werken, zoals gebeurt bij de Arte-weken en de Meesterproef, structureler aan te pakken. De samenwerking tussen taal en cultuur verdwijnt echter te vaak zodra de speciale activiteiten zijn afgelopen, waardoor volgens de betrokken docenten kansen worden gemist. Voorbeeld: bij Nederlands krijgen leerlingen een opdracht, zoals 'Schrijf een monoloog' en twee maanden later moeten de leerlingen hetzelfde doen bij de kunstvakken.

De vraag waar docenten nu aan werken, is: 'Hoe zorg je ervoor dat er ook tijdens 'gewone' lessen meer samenhang komt tussen taallessen en het K&C-programma?' Hier staat het Arte College voor meerdere uitdagingen. Een daarvan is hoe om te gaan met de dominante beoordelingscultuur. De waarden en vaardigheden die Arte College als school belangrijk vindt (bijvoorbeeld creativiteit en samenwerken) zijn niet makkelijk meetbaar. Ook de eindtermen en met name het centraal schriftelijk examen bemoeilijken het thematisch en geïntegreerd werken binnen vakken en tussen vakken. Zo wordt op het centraal examen Duits maar één vaardigheid getoetst, tellend voor vijftig procent van

“Wanneer leerlingen in Spanje naar het Dalímuseum gaan, geef je ze kennis en verrijking mee, ook in hun woordenschat.”

het examencijfer. Een geïntegreerd (school)examen zou meer tijd en vrijheid bieden om thematisch te kunnen werken.

Randvoorwaarden

Het Arte College werkt op meerdere manieren aan randvoorwaarden voor beter onderwijs, met meer samenhang tussen vakken. Zo probeert de school het toetsen en evalueren meer formatief aan te pakken, zodat leerlingen fouten kunnen maken en leren van hun fouten. De school bouwt bijvoorbeeld bij media, vormgeving, ICT (MVI) portfolio's op in de bovenbouw met leerlingen die verder willen in die discipline. Bij Spaans geeft de docent ook in de eerste klas feedback in de portfolio's. Maar volgens de docenten is dat nu nog teveel én-én, het vervangt de cijfers niet.

Ook wordt hard gewerkt aan het school-eigen curriculum en aan doorlopende leerlijnen. Afgelopen jaren is iedereen vooral bezig geweest met het leggen van een basis voor het eigen vakcurriculum. Nu de basis er ligt, is het tijd om bruggen te gaan bouwen tussen de vakken. De curriculumontwikkeling is belegd bij de docenten op het leerplein, de

vaksectie en de coördinatoren. Als uitgangspunt geeft het management een gestructureerde opdracht inclusief examenanalyse mee. Zo kwam bij Nederlands leesvaardigheid als verbeterpunt naar voren. De sectie Spaans zoekt bij het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn vmbo-tl nadrukkelijk verbinding met kunst & cultuur. Een docent heeft het eerste hoofdstuk van een Spaans boek, een dialoog in het oud-Spaans uit de 15e eeuw, in scene gezet met lego. Met drama gecombineerd kunnen leerlingen hiervan een opvoering maken of de andere hoofdstukken in scene zetten.

Daarnaast is de overlegstructuur aangepast. Om de samenhang te versterken komen alle leerdomein-coördinatoren wekelijks bij elkaar. Elke drie weken schuift iemand uit het MT aan. Ook is er twaalf keer per jaar een donderdagmiddag domeintijd en zijn er jaarlijks twee of drie studiedagen met ontwikkeltijd. Tot slot: vorig jaar had het Arte College ook een artistiek leider. Het profiel van deze artistiek leider wordt opnieuw vastgesteld. In elk geval moet hij de verbinder zijn van vakken en leerpleinen binnen de school, en van ontwikkelingen en organisaties buiten school en het eigen curriculum.

Tips

- Laat alle vakgroepen samen een vakwerkplan maken, met aandacht voor samenhang binnen en tussen vakken aan de hand van een format met vaste onderdelen.
- Zorg voor overleg- en ontwikkeltijd voor de betrokkenen. Elkaar regelmatig ontmoeten is nodig, juist ook tussen verschillende leerpleinen.
- Organiseer lesobservaties bij elkaar: maak het mogelijk dat iedereen bijvoorbeeld twee keer bij elkaar gaat kijken, zowel bij het eigen vak als een vak van een ander leerplein.